

SLOVENSKI

Poročevalec

DRUGA IZDAJA

izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje slo. poročevalec... Direktor: Rudi Janžura... Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vozjak...

Miroljubna koeksistenca temelj za ohranitev miru

Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj o pomenu OZN in vlogi Jugoslavije v tej organizaciji

Beograd, 25. okt. (Tanjug). Nocoj je bila na Kolarčevi ljudski univerzi ob dnevu Združenih narodov slavnostna akademija, na kateri je podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj govoril o pomenu Združenih narodov in o vlogi Jugoslavije v tej svetovni organizaciji.

Osrednji proslavi dneva Združenih narodov, ki jo proslavljamo po vsej državi, je prisostvovalo veliko število vodilnih jugoslovanskih državnih, političnih in javnih delavcev, med njimi predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijade, podpredsednik zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colaković, člani zveznega izvršnega sveta, predsednik izvršnega sveta Srbije Jovan Veselinov, predsednik ZSJ Djuro Salaj, predsednik jugoslovanskega akademskega sveta Siniša Stanković, državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, generalni sekretar predsednika republike Jože Vilfan ter mnogi drugi državni in politični voditelji, člani diplomatskega zbora ter kulturni in javni delavci Beograda.

Toplo pozdravljen s ploskanjem prisotnih je podpredsednik Edvard Kardelj stopil na govorniški oder in imel naslednji govor:

»Tovarišice in tovariši, spoštovani gostje! Na današnji dan pred desetimi leti je stopila v

svetlo Ustanovna listina Združenih narodov, eden najpomembnejših zgodovinskih dokumentov humanega in progresivnega napora človeštva, da preneha biti uporaba sile sredstvo za reševanje vprašanj v mednarodnih odnosih. Med 50 državami ustanoviteljicami Združenih narodov je tudi Jugoslavija. Ustanovljena ob koncu druge svetovne vojne v trenutku, ko se je vsemu svetu zdelo, da se pred njim odpira doba trajnejšega miru, je bila OZN podprta in delna od ogromne večine človeštva. Take simpatije in tako podpora je ta organizacija v glavnem ohranila vse do današnjega dne. Z dejstvom, da je uspešno prebrodila dobo hladne vojne, ne izključuje očitno na svoji vlogi in prispevku, kaže, da je bila in ostane moralno-politična moč te podpore zares močan činitelj v življenju in delu Združenih narodov.

OZN — tako kot jo izraža Ustanovna listina iz leta 1945 — ni izraz kakih pacifističnih idej ali iluzij, nastalih v veselošumnem olajšanju, ko se je končala vojna, kot se pogosto sliši iz ust skeptikov. Če bi bilo tako, potem zares ne bi mogli upati, da bi taka organizacija lahko vzdržala pritisk kolikaj pomembnejšega spopada mednarodnih nasprotij. Toda Združeni narodi so mnogo več. Dejansko so izraz močne objektivne družbene potrebe, ki ima svoje

vire globoko v družbeno-ekonomskih procesih sodobnega sveta. Gre za to, da sta za sodobno človeštvo taka organizacija in oblika sodelovanja nujen družbeno-političen instrument, brez katerega si v našem času ne moremo misliti ne le mednarodnega sodelovanja, temveč tudi ne gospodarskega in družbenega napredka vsake posamezne države.

OZN je predvsem produkt močne sodobne materialne in politične težnje k zedinjenju sveta. Razvoj proizvodnih sil v svetu je dosegel stopnjo, ko ga več ne moremo vključiti izključno v nacionalne in državne meje. Stoletje klasičnih narodov gre h koncu. Razvite ekonomske sile iščejo novo družbeno delitev dela v mednarodnih okvirih. To je biten korak naprej v napredku človeštva.

V prejšnji dobi človeške zgodovine ni družbena delitev dela, glede na nerazvite proizvodne sile, zahtevala meja, širših od ozkih človeških skupnosti, občin in pokrajin. V teh okvirih se je oblikovala tudi zavest. Šele kapitalizem je s hitrim razvojem proizvodnje in trgovine ter z velikim tehničnim napredkom povzročil novo družbeno delitev dela, ki je zahtevala širše okvire, okvire naroda. Zato je bila to doba oblikovanja in krepitve zavesti modernih narodov. Sodobna družbena delitev dela, ki ustrezno sodobnemu razvoju proizvodnih sil — kar pa bo še posebej prišlo do izraza s širšo uporabo nuklearne energije, elektrike itd. v proizvodnji — gre dalje v tem procesu zedinjenja ljudi. Postavlja na dnevni red vprašanje o enotnosti sveta. Začenja ustvarjati tudi zavest o tem, da koristi narodov in posameznikov niso več samo v okviru meja naroda, temveč precej širše, v skrajni liniji v svetovnih mejah.

Ta sama po sebi zakonita in progresivna družbena težnja služi istočasno kot oporišče tako za progresivno in demokratično, kakor tudi za nazadnjaško in antidemokratično ekonomsko-politično akcijo v mednarodnih odnosih. Ko govorimo o slednji, mislim na vse tiste težnje, ki gredo za tem, da se ohranijo oziroma v novih oblikah vsilijo narodom taki odnosi kot so hegemonija moč-

nih, ekspanzija, neenakopravnost, odvisnost, eksploatacija, privilegij narodov in politični pritisk v najrazličnejših oblikah. Bodisi da težijo k ohranitvi obstoječih ekonomsko-političnih odnosov v svetu, bodisi da povečujejo razlike in nasprotja med razvitimi in nerazvitimi, bodisi da na kakršen koli način podrejšo skupno gospodarsko korist vseh narodov posameznim koristim tega ali onega naroda ali njegovega vladajočega razreda, vse take težnje ne le vodijo k mednarodnim spopadom in vojnem, temveč pomenijo tudi največjo zavoro za zблиževanje narodov in zedinjevanje sveta. Čeprav pogosto nastopajo baš v imenu teh ciljev. In prav zato bodo napore za uresničenje našel neodvisnosti, spoštovanja, suverenosti narodov in napore za demokratične odnose med narodi najvažnejše sredstvo v progresivnem prizadevanju človeštva na področju mednarodne politike vse dotlej, dokler bodo te težnje imele svoje družbeno-ekonomske vire, to je dokler bodo žive.

V sodobnem mednarodnem življenju pa vendar vsebolj prihaja do izraza tudi druga, progresivna težnja, ki dejansko vodi k vse večjemu zблиževanju narodov in zedinjevanju sveta, vendarle po poti vseširšega in bolj vsestranskega mednarodnega sodelovanja, ki sloni na enakopravnosti in demokratičnih odnosih med narodi. Taki odnosi so ne le najhitrejša pot k zблиževanju in večjemu sodelovanju med narodi, temveč tudi edina mogoča osnova trdnega miru. Prav zato morajo biti načela neodvisnosti, spoštovanja suverenosti narodov in nevmišljanja v notranje zadeve podlaga sleherne politike, ki teži za omenjenimi cilji.

Združeni narodi so večinoma izraz takšnega gibanja v sodobnem razvoju sveta. V njih sicer prihajajo do izraza in zadevajo druga ob drugo omejeni težnji. Tu je tudi glavni vir nevarnosti za bodočnost te organizacije. Samo dejstvo, da je lahko takšna organizacija nastala in se obdržala skozi celo obdobje hladne vojne pa dokazuje, da dosega boj za demokratične mednarodne odnose, uspehe in da je človeštvo v tem oziru vendarle na pragu nove zgodovinske dobe.

Drugi činitelj nastanka orga-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ljubljana, 24. oktobra. Sinoči je prispel v Ljubljano ansambel drame Srbskega narodnega pozorišta iz Beograda. Naša slika je bila posneta ob njihovem sprejemu na ljubljanski železniški postaji. Srbski gostje bodo ostali v Ljubljani štiri dni in bodo uprizorili tri dramska dela. Nocoj je bila v operni hiši njihova prva predstava, in sicer so uprizorili klasično delo srbske literature, Niegošev »Gorski venec«. Ljubljansko občinstvo je prisrčno sprejelo igralce osrednje srbske gledališke ustanove.

PROSLAVA DNEVA ZDRUŽENIH NARODOV V LJUBLJANI

Ustanovno listino je treba izvajati po duhu in črki

potem bi vse drugo lahko mimogrede rešili, je dejala na slavnostni proslavi tov. Vida Tomšičeva

Ljubljana, 24. okt. »Ustanovna listina OZN ni proklamacija, ni izjava enega ali nekaj genialnih ljudi, ampak je delo praktičnih politikov, ki so bili pod pritiskom dveh dejstev: dotlej nesluteni razvoj materialnih sil in rastoča zavest človeštva, ki je terjala nove odnose med državami, med narodi in med ljudmi«, je izjavila v svojem govoru na nočnem predavanju v čast dneva Organizacije združenih narodov v Ljubljani tov. Vida Tomšič.

listine v OZN in v vsej mednarodni politiki naj prepreči poskuse, da bi jih mednarodna diplomacija v svoji praksi potepotala.

»Ce obenem se ugotovimo, da je listina nastala v taboru zavestnikov proti fašizmu, taboru, ki znotraj nikakor ni bil enoten, saj je obsegal države z različnimi družbenimi sistemi, potem bomo dovolj ocenili praktično važnost in vrednost Ustanovne listine za sedanjost, pa tudi za bodočnost.« je dejala v nadaljevanju svojega govora tov. Tomšičeva. Progresivnost in perspektivnost v listini obseženih načel je v svoji izjavi ob desetletnici OZN poudaril tov. Tito, ko je dejal: »Politika miroljubnega in ustvarjalnega mednarodnega sodelovanja v smislu ureditve vseh mednarodnih vprašanj, politika aktivne kook-

»V nadaljevanju svojega govora je tov. Tomšičeva govorila o možnostih, ki jih nudi obstoj OZN za reševanje mednarodnih problemov ter tudi v kratkih besedah opisala več problemov, ki ogrožajo svetovni mir ali pa kalijo mednarodne odnose. Govorila pa je tudi o uspehih, ki jih je imela Organizacija združenih narodov pri reševanju glavnih problemov, ter o uspehih, ki so jih žele še posebej specializirane agencije OZN, ki delujejo na področjih ekonomike, socialnega varstva, zdravstva in kulture.

»Ustanovno listino bi predvsem morali izvajati po duhu in črki — potem bi vse drugo lahko mimogrede rešili. Za izvajanje pa ni dovolj samo glasovanje v OZN, treba je medsebojnega zaupanja in pripravljenosti za sodelovanje. So znački, ki kažejo, da se takšno zaupanje danes uveljavlja,« je ob zaključku svojega govora izjavila Vida Tomšičeva.

Po govoru je orkester Slovenske filharmonije izvajal koncert.

Na proslavi so bili tudi mnogi predstavniki oblasti ter javnega in kulturnega življenja ter mnogo ljubljčanov

Popović na poti v domovino

New York, 24. okt. (Tanjug) Vodja jugoslovanske delegacije na zasedanju Generalne skupščine OZN, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je sinoči z letalom odpotoval iz New Yorka. Od njega so se poslovili Leo Mates, dr. Joža Brilej in ostali člani jugoslovanske delegacije. Skupno s Kočo Popovićem je odpotoval tudi član delegacije, državni svetnik v sekretariatu za zunanje zadeve Josip Djerđa.

Pariz, 24. okt. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je danes z letalom prispel v Pariz, od koder bo nadaljeval pot v Beograd po krajšem postanku v francoski prestolnici.

REZULTATI POSARSKEGA REFERENDUMA DAJEJO MISLITI

Zmaga nacionalizma

Zadnji »evropski eksperiment« je propadel, v veliki meri pa zaradi Bonna, prvega pobornika krščansko demokratske »male Evrope« — Nemške stranke želijo »sodelovanje« v Francijo in Nemčijo — Ne zmaga nemških strank, ampak zmaga nemškega nacionalizma

OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA

Saarbrücken, 24. okt. (Po telefonu). Večina je prebrčljiva, ni ji kaj oporekati. Ob visoki volilni udeležbi — 96,72 odstotkov — je 67,71 odstotkov glasovalo proti statutu, komaj 32,29 odstotkov pa se je zavzelo zanj. Francosko-nemški sporazum, ki naj bi veljal le do mirovne pogodbe, in ki naj bi ga Posarčani samo potrdili, je torej zavrnjen. Z njim vred je odklonjena tudi zamisel o posarski rešitvi v duhu »evropeizacije«. Posarje je bilo zadnji »evropski eksperiment«, pa tudi ta se je ponesrečil.

Vlada Johannesa Hoffmanna je iz novo nastalega položaja napravila potrebne zaključke ter odstopila. Opravlja pa še naprej svoje posle, dokler ne najdejo ljudi, s katerimi bi bile tudi nemške stranke zadovoljne, da vodijo delo do novih deželnih volitev. Po zadnjih poročilih bo novo, vmesno vladno, sestavil Heinrich Weich, direktor socialnega zavarovanja, ki je strankarsko neopredeljen. Sestavil bo uradniško vladno, ki bo pripravila nove volitve.

Okoli sestave nove vlade in novega položaja je bila danes živahna politična aktivnost Vlada, ki se je že ponovi sestala, je dopolnje znova zasedala. Predsednik evropske komisije Dehousse je že zarana sprejel predstavnike nemških strank Nemške stranke, ki so združene v Heimatabund uzmagale na referendumu, so imele po

Saarbrückenu so danes na poslopljih začeli razobešati nemške črno-rdeče-rumene zastave. Nemški Heimatabund bo drevo po raznih krajih proslavil svojo zmago. Za prihodnjo nedeljo je napovedan izredni občinski zbor posarske socialno-demokratske stranke. Na njem naj bi predsednik in vodilni razbije odstopili. Pričakujejo, da je tako tej, kakor tudi Hoffmannovi stranki odmerjena samo še kratka življenjska doba.

Kakšne bodo mednarodne posledice referenduma, je za sedaj težko reči.

Kar neposredno zadeva francosko politiko v Posarju, je zaenkrat gotovo, da se ne bo spremenila. Vsaj do novih volitev v francoski parlament ne. Vsekakor pa bodo pozneje tudi Francozi morali upoštevati mnenje, ki je na večeršnjem referendumu prišlo do izraza.

Gotovo je, da se bodo posledice najprej in najbolj negativno pokazale pri francosko-nemških odnosih. Določeni negativni vplivi bodo večeršnjim rezultatom nujno morali imeti na medsebojne odnose obeh sosedov — pred ženevskim razgovorom zahodnih zunanjih ministrov, njihovo stališče do nemškega vprašanja in zahodnoevropske zveze — povsod bo

DELEGACIJA VRHOVNEGA SOVJETA JE ODPOTOVALA IZ JUGOSLAVIJE

Ljudske skupščine in skupščine Srbeograd, 24. okt. (Tanjug) Danes ob 9.30 je z letalom odpotovala iz naše države delegacija Vrhovnega sovjeta ZSSR. Na zemskem letališču so bili ob slovesu navzoči: predsednik zveznega sveta Vlada Zečević, član zveznega izvršnega sveta Velimir Stoinič, predsednik okrajnega ljudskega odbora Beograda Miloš Minić, državni podsekretar za zunanje zadeve Hasan Brkić, pooblaščen minister v sekretariatu za zunanje zadeve Dragoljub Durić, skupina poslancev zvezne baje ter zastopniki javnega in kulturnega življenja Beograda. Navzoči so bili tudi sovjetski veleposlanik v Beogradu Firubin z osebami vednošlanih.

legacije predsednik sovjeta zveze vrhovnih sovjetov Aleksander Petrovič Volkov zahvalil v imenu delegacije za gostoljubje, ki so ga uživali v vseh krajih naše države. Poudaril je pomen srčkov med visokimi predstavnikih obeh držav in izrazil željo, da bi se prijateljstvo med našima državama razvijalo še naprej v njuno dobro in v korist miru na svetu.

Sovjetska parlamentarna delegacija se je mudila v naši državi kot gost zvezne ljudske skupščine od 3. do 24. oktobra in je v tem času prepotovala vse ljudske republike ter obiskala več industrijskih središč, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti.

Povabilo v Afganistan

Moskva, 24. okt. (TASS) — Afganistanska vlada je poslala predsedniku sovjetske vlade N. A. Bulganinu in članu predsedniške Vrhovnega sovjeta ZSSR N. S. Hruščevu povabilo, naj obiščeta Afganistan. Bulganin in Hruščev sta povabilu sprejela. Računajo, da bosta šla na polkonec tega leta.

VREMÈ

Vremenska napoved za torek: Ponoči močne padavine. Zjutraj oblačno in nekaj padavin, nato dopoldne od jugozahoda postopno izboljšanje z vmesnimi razčlapanji. Najvišje nočne temperature med 5 in 10 najvišje dnevnice med 15 in 15 stopinj C.

NADALJEVANJE GOVORA JOVARIŠA EDVARDA KARDELJA OB DESETLETNICI OZN

Ustanovna listina OZN eden najpomembnejših zgodovinskih dokumentov humanega in naprednega prizadevanja človeštva

(Nadaljevanje s 1. str.)

Organizacija Zdrženih narodov sloni na konceptu stalnega in vsestranskega sodelovanja vseh delov, ob popolnem mesebojnim spoštovanju suverenosti, enakopravnosti, neodvisnosti in teritorialne nedotakljivosti, na konceptih, nevmešavanja v notranje zadeve, v opuščanju grožnje in uporabe sile v mednarodnih odnosih in mirnega obravnavanja mednarodnih sporov, ob prepovedi vojne, kot sredstva narodne politike.

To so vsekakor velika miroljubna, demokratična in napredna načela. Če bi jih spoštovali, bi zares za samo po sebi zadostovala, da bi bil mir zagotovljen. Vsi pa vemo, da ta načela kršijo. Kršijo jih prav v tistih trenutkih, ko se v svetovni politiki, če bi mislili, da se to tudi v prihodnje ne bo dogajalo. In vendar načela Ustanovne listine Organizacije Zdrženih narodov niso samo zgolj fraza na papirju. Zelo malo dejstvo, da so ta načela napisana kot moralni zakon, pomeni važen napredni korak človeštva.

Pa tudi njihova kršitev ni več tako preprosta in lahka stvar, kakor je bila nekoč, ko so bili ukrepi, ki jih zdaj moralno splošno obsolamo, preizkušena pravica slehernega naroda. Ni naključje, da stoji stvari tako. Pravzaprav začena človeštvo v svojem družbenem razvoju dosega stopnjo, ko postaja ureditvenje teh načel čedalje bolj pogoj za njegovo nadaljnje gospodarsko in družbeno gibanje na splošno. Zato so ta načela moralno že zmagala. Nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj človeštva bo nedvomno stalno krepil pomen in vlogo teh načel v mednarodnih odnosih. OZN je pomemben činitelj takšnega razvoja stvari.

Ustanovitev Organizacije ZN je pozdravil ves svet malone enodušno. Pri vseh narodih je vzbudilo to veliko upanje na bodočnost miru in mednarodnega sodelovanja. Nadaljnji razvoj dogodkov na mednarodnem torišču po vojni pa vendar ni dopustil, da bi se ta pomembna miroljubna in napredna tvorba okrepila in nadalje razvijala v vzdušju zaupanja in enotnih miroljubnih naporov. Zavezniki v drugi svetovni vojni bi bili lahko upostavili načelo podlaga bodočega miru. Ko pa so začeli obravnavati vprašanje, kako na naj bližje stvari ta novi svet, ki bi se moral razvijati v miru, razmerje med silami v njej, tedaj so nastala — kakor se to običajno dogaja po običajnih vojnah — nova nasprotja, ki so privedla do hladne vojne, do upostavitve blokov, do tekmovalnosti v oboroževanju in do gospodarske delitve sveta.

Vsi ti procesi so morali vplivati tudi na organizacijo Zdrženih narodov. In res, v njej smo videli kolebanja v tem smislu, ali naj ta organizacija ostane, ali se nadalje na načelih Ustanovne listine, ali pa naj se njen značaj spremenijo. V letih najbolj intenzivne hladne vojne so morali Zdrženi narodi vzdržati zelo močan pritisk raznih škodljivih težej, ki so začele zelo nevarno izpodkopavati zaupanje v bodočnost te organizacije oziroma v njeno bodočo vlogo v mednarodnem življenju. Videli smo težnje, da bi se ta organizacija spremenila v običajno propagandno tribuno, s čimer bi se onesposobila za sleherne akcije, za stvarno obravnavanje vseh vprašanj, čemur so običajno manj potrebni propagandni govori in več dobra volja, pa tudi pripravljenost na kompromis, na oboje.

Javljala se je tudi težnja, da bi se ta organizacija spremenila v nekakšno super državo kot silo, da bi se vmešavala v notranje življenje posameznih držav in pritiskala na njihovo neodvisnost, v korist hegemonije te ali one države, ali te ali one skupine, da bi se na ta način pot k mirnemu obravnavanju nasprotij med večerajšnjimi zavezniki. In vendar, čeprav so bila urejena v nekaterih sornih vprašanjih, ki jih je zapustila druga svetovna vojna, lahko zdaj celo brez pretiravanja rečemo, da je bil preobrat k miru že priložnost stalna smer v prihodnjem mednarodnem odnosu. In tem je bilo samo še enkrat potrjeno, da konkretna sporna vprašanja sama po sebi niso tisti viri, kolikor posledica neskladnih temeljnih nasprotij v sodanem svetu. To pomeni, da je bilo tem laže obravnavati, če bi hitreje bodo dozoreli pogojni elementi, ki bodo omogočili mirni družbeni sistem. Ti pogojni elementi niso samo subjektivne narave, oziroma niso čisti zgolj od dobre volje, marveč tudi od objektivnega materialnega razmerja sil v svetu. Kateri činitelj so predvsem vplivali na spremembo mednarodnega položaja v pozitivnem smislu?

Na prvem mestu je vsekakor treba omeniti upostavitve določenega materialnega ravnotežja med nasprotji razdeljenih delov sveta. Toda to ravnotežje ima hkrati tudi velike pomanjklivosti, sprič katerih je nestalno in nevarno. To ravnotežje je bilo doseženo v zelo visoki ravni oboroževanja, kar se dolgo ne more obdržati. Če v bližnji prihodnosti ne bi najprej prišlo do stopnega zmanjšanja oboroževanja — če je možnost popolne razorožitve še zmeraj vprašanje nedoločene bodočnosti — tedaj bi sedanja visoka raven oboroževanja sama po sebi ne bi preprečevala sleherni solidnejši stabilizaciji miru, marveč bi začela tudi izpodkopavati že dosežene uspehe na dosedanjih poti popuščanja napetosti.

Razen teh in podobnih objektivnih materialnih faktorjev so delovali določeni subjektivni faktorji. Tu je treba na prvem mestu omeniti, da so agresivne težnje ves čas zadevale na močan odpor v vseh delih. Važen činitelj v tej smeri je bil tudi prispevek, ki ga je dala za stvar miru s svojo politiko sovjetska vlada. Miroljubni in močni sklep sovjetske vlade, da popravilo določene ukrepe iz minulosti, vstveni štiti razmerje do Jugoslavije, je vsekakor našel priznanje na svetu. Toda ta sklep ni samo pomemben sam po sebi, marveč tudi kot element značilen za zunanjo politiko sovjetske vlade na splošno. Ni dvoma, da je eden izmed uspehov te politike v tem, da so zdaj mnogi narodi rešeni strahu za svojo neodvisnost, s čimer se je okrepila tudi težnja po zmanjšanju blokovskih nasprotij, po povečanju možnosti za mednarodno sodelovanje in po solidnejšem snovanju pogojev za aktivno koeksistenco narodov z različnimi družbenimi ureditvami in za njihovo miroljubno napredno tekmovalnost.

Na drugi strani pa dejstvo, da je takšna sovjetska politika naša konstruktivna reakcija pri odločitvah činitelj v zahodnih delih — kar je prišlo jasno do izraza na ženevski konferenci — pa tudi v poznejšem razvoju nedvomno ne le omogoča in opravičuje takšno politiko sovjetskega vodstva, marveč hkrati tudi blagodejno vpliva na nadaljnji ugodni razvoj stvari miru, vzlic poskusom nekaterih krogov na svetu, da bi obdržali oziroma nešli nezaupanje, povzročeno s politiko hladne vojne.

Treba je tudi poudariti, da je pomemben stvarni in moralno politični prispevek k takšnemu razvoju stvari dala na eni strani tudi poslednja in aktivna izvenblokovska politika takšnih del, kakor so Jugoslavija, Indija in nekateri druge azijske države. Egipt in nekateri druge arabske države itd., na drugi strani pa miroljubna politika mnogih drugih del in odločitvah činitelj znotraj posameznih del, čeprav zajetih z nekakšnimi blokovskimi sistemi, ki pa so se bdi iz objektivnih bodi iz subjektivnih razlogov upirali zaostri in skrajnostim.

Če vsi ti činitelji bodo še nadalje delovali, ne more biti dvoma, da bo nemogoča vrnitev na nova katastrofalna zaostrovanja ali na hladno vojno v dobi, ki jo sedaj lahko napovemo. V takem položaju je ena najvažnejših in najbolj neposrednih nalog vseh držav in njihovih vlad, ki zares želijo prispevati k nadaljnji utrditvi miru, prizadevanje za poglobljanje in krepitve mednarodnega zaupanja, in sicer predvsem s pospeševanjem mednarodnega sodelovanja, ne glede na meje blokov. Aktivno stališče do tega vprašanja je postalo danes merilo miroljubnosti in demokratičnosti v mednarodnih odnosih.

Seveda, zboljšanje ozračja v svetu ni in ne more biti namen samemu sebi, niti bi se lahko samo ohranilo, če ga ne bo spremljalo neposredno pristopanje k reševanju največjih vprašanj sedanosti. Ne more biti nobenega dvoma, da je vzpostavitev mednarodnega zaupanja razvoj, ki bo toliko hitreje in uspešneje potekal, kolikor bo aktivnejše in konstruktivnejše prizadevanje vseh držav v iskanju tistih točk, v katerih se lahko najde sporazumna rešitev. In obratno, krepitve mednarodnega zaupanja po istočasno olajšala reševanje najtežjih spornih vprašanj. V takem položaju mora postati aktivna koeksistencija oblika praktične politike vse večjega števila držav, kar samo po sebi potrjuje njegovo nujnost.

Tako naša stališča seveda ni rezultat kakih naših pacifističnih iluzij. Je rezultat realistične analize in ocene odnosov sil v svetu, ki nam govore, da je v dobi, katera je sedaj pred nami, dejansko mogoče doseči določeno stopnjo utrditve miru.

Očitno je, da v takem položaju in pred takimi možnostmi dobljajo Zdrženi narodi v sedanjem času še poseben pomen in vlogo.

V začetku drugega desetletja njenega obstoja je torej pred OZN več velikih vprašanj. Po mestu, ki ga zavzemajo v sklopu svetovnih dogajanj in v perspektivah bodočnosti človeštva, so med njimi posebno razorožitev, mirodnoska uporaba nuklearne energije, vprašanje univerzalnosti Zdrženih narodov, mednarodno financiranje in druga. Vzpredno s tem bo potrebno reševati tudi tak kompleks vprašanj, kot so nemško vprašanje, evropska varnost, vprašanje Daljnega vzhoda, Bližnjega vzhoda itd., ki bodo občutno vplivali na njihovo delo — če tudi nekatera med njimi formalno niso in ne bodo na dnevnem redu Zdrženih narodov — in obratno, na katerih rešitvah bodo Zdrženi narodi vendarle tudi posredno lahko bitno vplivali. Seveda, pri vsem tem ni treba pričakovati hitrih rezultatov. Vendar se je bolje omejiti tudi na počasnejše reševanje spornih vprašanj, kakor z izsiljevanjem določenih rešitev s pomočjo politike sile in grožnje nakopičiti in zaostri nasprotja do take mere, da bi nekake dne narodi izgubili nadzorstvo nad stihijo in bili s tem vrženi v neizogibno katastrofo.

Zahvaljujoč novemu, ugodnejšemu ozračju v mednarodnih odnosih, se je vprašanje razorožitve vendarle nekoliko začelo pomikati z mrtve točke, na kateri je bilo v letih hladne vojne. Med činitelji, na katerih leži največja odgovornost za ohranitev miru, je bilo na področju razorožitve v zadnjem letu doseženo pomembno soglasje v vrsti važnih vidikov tega vprašanja. Ko bi se zmanjšanje oborožitve in prepoved nuklearnega orožja, ob ustreznem mednarodnem nadzorstvu, tudi delno uresničili, bi odprli ne le boljše možnost za svetovno varnost in mir, temveč bi spustili ogromna sredstva za dvig življenjskega standarda na vsem svetu. Toda, zaradi zapletenosti vprašanj, ni mogoče doseči uresničenja sporazuma o razorožitvi v kratkem času in brez zveze z vzporednim reševanjem drugih mednarodnih vprašanj. Toda po našem mnenju bi države članice Zdrženih narodov lahko že sedaj tudi neodvisno od splošne rešitve tega vprašanja ukrenile nekatere korake na poti razorožitve, na pr. da se zavežejo, da ne bodo zviševale izdatkov za oborožitev.

Vprašanje mirodnoske uporabe nuklearne energije je organsko povezano z vprašanjem razorožitve. Ves pomen uvajanja nuklearnega pogona ter sodobne elektronske in druge tehnike v industrijsko in kmetijsko proizvodnjo za bodoči družbeni razvoj ni mogoče sedaj oceniti. Z nuklearno energijo, uporabljeno v mirodnoske namene, stopa v družbene in v mednarodne odnose nov, doslej neznan element. Nadaljnji razvoj celotnega vprašanja nuklearne energije kategorično vsiljuje intenzivno mednarodno sodelovanje. Možnost razvoja virov nuklearne energije in njene uporabe v mirodnoske namene so postati ne le bolj povezan, temveč tudi nekoliko bolj enostaven. Tisto, kar loči narode, bo moralo slabeti, mednarodno sodelovanje pa se bo moralo krepiti. Tudi pri tem bo osrednje vprašanje: ali bo ta proces združevanja potekal na podlagi demokratičnih odnosov med narodi, ali na načelu hegemonije močnih.

Jasno je, da bo predvsem potrebno premagati zelo stvarno nevarnost, da mednarodno sodelovanje pri uporabi nuklearne energije, prvič, ne postane podlaga in oblika za krepitve hegemonije gospodarsko močnih držav nad ostalimi deli sveta, da bi se pripeljalo ne le do odprave neodvisnosti mnogih narodov, temveč do še ostrejšee cepitve sveta v zaprtje sisteme, s tem pa do še večjega zaostrovanja mednarodnih odnosov, in drugič, da se bolj ne poglobijo prepada med razviti in nerazviti državami z vsemi teledimi posledicam za svetovno gospodarstvo kot celoto, ravno tako pa tudi za neodvisnost držav, kar bi, eno kot drugo, po svoji strani spet pripeljalo do neizogibnega novega zaostrovanja v svetu. Zaradi tega imamo za nujno, da bo organizacija za mirodnosko uporabo atomske energije, prvič, sama po sebi zgrajena na načelu popolne enakopravnosti in demokracije, drugič pa, da se na ustrezen način poveže z OZN in ji redno poroča o svojem delovanju, z eno besedo, da bo pod polnim demokratičnim nadzorstvom vseh narodov.

Z vprašanjem razorožitve je tesno povezano tudi nemško vprašanje.

Izjemni položaj nemškega država posveča temu vprašanju izreden pomen, in sicer tako s stališča družbenega napredka in drugega dela z nasprotji razdeljenega sveta, enega ali drugega bloka, kolikor vprašanje njune pomoči. Potemtakem reševanje nemškega vprašanja pomeni najbolj neposredno in najmočnejše v vprašanje odnosa, ki se odraža v vprašanje materialnega ravnotežja v današnjem svetu. Prav zato se to vprašanje rešuje težje kot katero koli drugo vprašanje, po drugi strani pa bi vsak dosežen uspeh v tej smeri nedvomno olajšal reševanje vseh drugih spornih vprašanj v svetu, všteti tudi sporna vprašanja Daljnega vzhoda. Zaradi teh vzrokov so načela, na katerih se lahko nemško vprašanje postopoma reši, kolikor se to vprašanje dejansko želi rešiti, ne da bi se povzročilo novo zaostrovanje v svetu, samo naslednja: prvič, da se občutno ne spreminja odnos sil, drugič da se nemški narod ne postavlja v neenakopraven položaj, in tretjič, da se notranji družbeni red v Nemčiji ne vsiljuje s kakimi mednarodnimi sklepi, temveč da bo to stvar nemškega naroda samega.

Prav zaradi tega so vprašanje razorožitve oziroma omejitve oboroževanja, vprašanje sistema evropske varnosti in nemško vprašanje enoten kompleks vprašanj, ki ga je kot celoto treba tudi reševati. Če je mogoče doseči kakršne koli uspehe na liniji zmanjšanja oborožitve in njenega nadzorstva in če ti uspehi postanejo podlaga sistema evropske varnosti, tedaj ne bo težko rešiti tudi vprašanja vključitve Nemčije v tak sistem ob enakopravnih pogojih, ki ne bi spremenjali odnosa sil v svetu do take mere, da bi to vodilo do novega položaja in nove slabitve mednarodnega zaupanja.

Predlogi o vprašanju evropske varnosti, ki jih je v zadnjem času ob raznih priložnostih dajala sovjetska vlada, kakor tudi odmev s strani nekaterih zahodnih vlad, dokazujejo, da je nemško vprašanje sedaj vendarle prešlo s področja čistega propagandnega tekmovalstva, kakršno je bilo leta in leta, v področje dejanskega stvarnega reševanja, kar je nedvomno bitno prispevalo k popuščanju mednarodne napetosti. Menim, da so upravičeni naši upi, da bodo stvari še nadalje potekale v tej smeri, čeprav se zavedamo nadaljnjih težav. In prav zato bi bilo hitrejšje in uspešnejše delo ZN pri reševanju vprašanja razorožitve izredno pomembna pomoč pri reševanju nemškega vprašanja, kakor tudi vprašanja evropske varnosti. Od reševanja teh vprašanj je konec koncev v današnjem času odvisna tudi rešitev mnogih drugih vprašanj, pa tudi mir v svetu.

Sedaj se še bolj kot v dobi napetosti opozarja na negativne posledice odsotnosti polnega izvajanja načel Ustanovne listine OZN, ki je po svoji zamisli in osnovnih načelih zares lahko samo univerzalna. Posebno danes, ko se v vsem svetu krepijo pozitivne težnje in ko se mednarodni odnosi začnejo končno razvijati v smeri ustvarjanja pogojev za miroljubne rešitve velikih svetovnih vprašanj, pomeni oviranje uresničenja načel univerzalnosti zelo škodljivo oviro za nadaljnji pozitivni razvoj. Zares je skrajni čas, da se na področju univerzalnosti storijo odločni pozitivni koraki. Nedavne debate na jubilejnem zasedanju v San Franciscu in sedaj v New Yorku kažejo, da je v Zdrženih narodih za take korake močno razpoloženo, ki ima polno podporo javnega mnenja v svetu.

V sklopu univerzalnosti zavzema posebno mesto vprašanje odsotnosti kitajskega predstavnstva v OZN. Zdrženi narodi so vedno mnogo izgubljali s tem, ker se to vprašanje ni rešilo, posebno pa izgubljajo danes. Sedanja aktivna prizadevanja za uresnitve svetovnega miru, kakor tudi ugodni pogoji za reševanje velikih spornih vprašanj, kategorično zahtevajo prisotnost predstavnika LR Kitajske, ki mora v imenu tega velikega naroda stvarno prevzeti svoj delež mednarodne odgovornosti. Zavlačevanje pri reševanju tega vprašanja, katerega pravičina in koristna rešitev se tako očitno vsiljuje, se danes z ničemer več ne more opravičiti.

Zdrženi narodi so doslej temeljito proučevali vprašanje mednarodnega financiranja oziroma vprašanje pomoči za gospodarski razvoj nerazvitih delov sveta, ravno tako pa so napravili tudi nekatere stvarne ukrepe. Osnovna zamisel pomoči za gospodarski razvoj je v tem, da je le-ta v obojestransko korist tako razvitih kot nerazvitih držav oziroma svetovnega gospodarstva kot celote. V tem oziru ima posebno veljavo zamisel o pomembnosti mednarodnih vprašanj, ki medtem ko je število njihovih podob-

Jugoslavija kot socialistična država posveča temu vprašanju izreden pomen, in sicer tako s stališča družbenega napredka in drugega dela z nasprotji razdeljenega sveta, enega ali drugega bloka, kolikor vprašanje njune pomoči. Potemtakem reševanje nemškega vprašanja pomeni najbolj neposredno in najmočnejše v vprašanje odnosa, ki se odraža v vprašanje materialnega ravnotežja v današnjem svetu. Prav zato se to vprašanje rešuje težje kot katero koli drugo vprašanje, po drugi strani pa bi vsak dosežen uspeh v tej smeri nedvomno olajšal reševanje vseh drugih spornih vprašanj v svetu, všteti tudi sporna vprašanja Daljnega vzhoda. Zaradi teh vzrokov so načela, na katerih se lahko nemško vprašanje postopoma reši, kolikor se to vprašanje dejansko želi rešiti, ne da bi se povzročilo novo zaostrovanje v svetu, samo naslednja: prvič, da se občutno ne spreminja odnos sil, drugič da se nemški narod ne postavlja v neenakopraven položaj, in tretjič, da se notranji družbeni red v Nemčiji ne vsiljuje s kakimi mednarodnimi sklepi, temveč da bo to stvar nemškega naroda samega.

Prav zaradi tega so vprašanje razorožitve oziroma omejitve oboroževanja, vprašanje sistema evropske varnosti in nemško vprašanje enoten kompleks vprašanj, ki ga je kot celoto treba tudi reševati. Če je mogoče doseči kakršne koli uspehe na liniji zmanjšanja oborožitve in njenega nadzorstva in če ti uspehi postanejo podlaga sistema evropske varnosti, tedaj ne bo težko rešiti tudi vprašanja vključitve Nemčije v tak sistem ob enakopravnih pogojih, ki ne bi spremenjali odnosa sil v svetu do take mere, da bi to vodilo do novega položaja in nove slabitve mednarodnega zaupanja.

Predlogi o vprašanju evropske varnosti, ki jih je v zadnjem času ob raznih priložnostih dajala sovjetska vlada, kakor tudi odmev s strani nekaterih zahodnih vlad, dokazujejo, da je nemško vprašanje sedaj vendarle prešlo s področja čistega propagandnega tekmovalstva, kakršno je bilo leta in leta, v področje dejanskega stvarnega reševanja, kar je nedvomno bitno prispevalo k popuščanju mednarodne napetosti. Menim, da so upravičeni naši upi, da bodo stvari še nadalje potekale v tej smeri, čeprav se zavedamo nadaljnjih težav. In prav zato bi bilo hitrejšje in uspešnejše delo ZN pri reševanju vprašanja razorožitve izredno pomembna pomoč pri reševanju nemškega vprašanja, kakor tudi vprašanja evropske varnosti. Od reševanja teh vprašanj je konec koncev v današnjem času odvisna tudi rešitev mnogih drugih vprašanj, pa tudi mir v svetu.

Sedaj se še bolj kot v dobi napetosti opozarja na negativne posledice odsotnosti polnega izvajanja načel Ustanovne listine OZN, ki je po svoji zamisli in osnovnih načelih zares lahko samo univerzalna. Posebno danes, ko se v vsem svetu krepijo pozitivne težnje in ko se mednarodni odnosi začnejo končno razvijati v smeri ustvarjanja pogojev za miroljubne rešitve velikih svetovnih vprašanj, pomeni oviranje uresničenja načel univerzalnosti zelo škodljivo oviro za nadaljnji pozitivni razvoj. Zares je skrajni čas, da se na področju univerzalnosti storijo odločni pozitivni koraki. Nedavne debate na jubilejnem zasedanju v San Franciscu in sedaj v New Yorku kažejo, da je v Zdrženih narodih za take korake močno razpoloženo, ki ima polno podporo javnega mnenja v svetu.

V sklopu univerzalnosti zavzema posebno mesto vprašanje odsotnosti kitajskega predstavnstva v OZN. Zdrženi narodi so vedno mnogo izgubljali s tem, ker se to vprašanje ni rešilo, posebno pa izgubljajo danes. Sedanja aktivna prizadevanja za uresnitve svetovnega miru, kakor tudi ugodni pogoji za reševanje velikih spornih vprašanj, kategorično zahtevajo prisotnost predstavnika LR Kitajske, ki mora v imenu tega velikega naroda stvarno prevzeti svoj delež mednarodne odgovornosti. Zavlačevanje pri reševanju tega vprašanja, katerega pravičina in koristna rešitev se tako očitno vsiljuje, se danes z ničemer več ne more opravičiti.

Zdrženi narodi so doslej temeljito proučevali vprašanje mednarodnega financiranja oziroma vprašanje pomoči za gospodarski razvoj nerazvitih delov sveta, ravno tako pa so napravili tudi nekatere stvarne ukrepe. Osnovna zamisel pomoči za gospodarski razvoj je v tem, da je le-ta v obojestransko korist tako razvitih kot nerazvitih držav oziroma svetovnega gospodarstva kot celote. V tem oziru ima posebno veljavo zamisel o pomembnosti mednarodnih vprašanj, ki medtem ko je število njihovih podob-

manjšega pomena in v drugih mednarodnih telesih nekoliko večje.

Na področju gospodarske dejavnosti Zdrženih narodov je Jugoslavija stalno zastopala zamisel vsestranskega mednarodnega ekonomskega sodelovanja brez kakršne koli diskriminacije kot bitnega elementa za napredok svetovnega gospodarstva in za ohranitev miroljubnih političnih odnosov v svetu. Sočeti, da je mednarodno ekonomsko sodelovanje nujnost, ki jo narekuje povezanost svetovnega gospodarstva, je Jugoslavija vzporedno s tem obsojala politiko izolacije in avtarkije, kakor tudi vse ukrepe, ki prisilno težijo eno državo ali skupino držav od svetovnega gospodarstva ter v končni analizi škodujejo tem državam in svetovnemu gospodarstvu kot celoti. Jugoslavija je tudi dosledno nudila nerazvitim in odvisnim državam polno podporo v vprašanjih, ki jih zanimajo. Istočasno je razvijala zelo živahno aktivnost na socialno-humanitarnem in kulturnem področju, pri čemer se je zavzemala, da postanejo Zdrženi narodi čim bolj operativno in učinkovito sredstvo mednarodnega sodelovanja v reševanju takih gospodarskih, socialnih, zdravstvenih in drugih vprašanj. Jugoslavija je bila začetnik predlogov, naj se razglasi, da so ekonomsko-socialne pravice sestavni del svobodne človekove osebnosti, enako kot tako imenovane klasične državljanske in politične pravice. S tem je zamisel o enotnosti enih in drugih pravice po večletnih razpravah končno prevladala.

Naj na kratko združim: izhajajoč iz zamisli, da so Zdrženi narodi v sedanjem času nenadomestljivo sredstvo miru, varnosti in sodelovanja med narodi ter družbenega napredka, je Jugoslavija vedno dajala vsestransko podporo in razvijala konstruktivno aktivnost na vseh področjih dela Zdrženih narodov, začeni z reševanjem najbolj kritičnih političnih vprašanj, pa do široke udeležbe v mnogostevilnih oblikah mednarodnega sodelovanja v vseh organizacijah in instrumentih, ki so v okviru Zdrženih narodov. Prav danes, ob desetletnici te organizacije, lahko ponovno ugotovimo s polnim prepričanjem, da je bila taka politika popolnoma upravičena. Zato ne more biti nobenega dvoma, da tako stališče mora imeti Jugoslavija in ga bo imela do Zdrženih narodov tudi v njihovem stvarnem delu še vnaprej.

Takšna naša politika, kot sem jo podal v tem referatu, ne koristila samo utrditvi miru, temveč koristi tudi socializmu, ker se pojm miru in socializmu v nobenem primeru ne moreta ločiti. Vedno smo bili nasprotniki prisilnega vsiljevanja od zunaj kateri koli državi kakršnega koli družbenega reda, pa tudi socialističnega, kakor tudi vsakega vmešavanja v notranje zadeve drugih držav, pa čeprav v imenu kakršne koli ideologije, ker tako ravnanje mora vedno dati nazadnjaški rezultat. Socializem je stvar notranjega družbenega razvoja vsake države v oblikah, ki ustrezajo stvarnim pogojem posameznih držav. Toda ni dvoma, da bo prav vsestranski razvoj mednarodnega sodelovanja na načelih enakopravnosti, v katerem bodo ustrezno prišlo do izraza tudi socialistične sile vseh narodov — bodisi v državni politiki bodisi neposredno — občutno vplivale v smislu pospeševanja družbenega napredka ter krepitve mnogostevilnih in različnih ekonomskih in političnih činitelj socializma v današnjem svetu, ki je v enem vprašanju vsekakor enoten, namreč v tem, da je to svet v hitrem procesu spreminjanja družbene strukture v vseh mogočih oblikah, predvsem pa v svoji ekonomski osnovi. Mednarodno sodelovanje bo nedvomno vzpostavilo oziroma okrepilo stik iz stavilo oziroma okrepilo stik iz medsebojni vpliv vseh teh naprednih procesov. Zato tudi ideja koeksistence ustreza v polni meri koristim družbenega napredka.

Danes, ko se spominjamo desetletnice stopanja in veljavo Ustanovne listine Zdrženih narodov, smo bolj kot kdaj koli prepričani, da bo uresničenje načel aktivne koeksistence istočasno tudi potrditve tistih načel, ki so bili vloženi v temelje te svetovne organizacije. Kolikor bolj bodo ta načela zares vedljivi elementi v prizadevanjih OZN in vseh narodov v smeri uresničenja trajnejšega miru, toliko bolj sigurno bo človeštvo lahko gledalo z zaupanjem v bodočnost. Narodi Jugoslavije bodo po svojih možnostih vsekakor prispevali k takemu razvoju stvari.

Po govoru podpredsednika Kardelja je simfonični orkester izvedel uverturo — fantazijo iz opere Čajkovskega »Romeo in Julija«.

Danes, ko se spominjamo desetletnice stopanja in veljavo Ustanovne listine Zdrženih narodov, smo bolj kot kdaj koli prepričani, da bo uresničenje načel aktivne koeksistence istočasno tudi potrditve tistih načel, ki so bili vloženi v temelje te svetovne organizacije. Kolikor bolj bodo ta načela zares vedljivi elementi v prizadevanjih OZN in vseh narodov v smeri uresničenja trajnejšega miru, toliko bolj sigurno bo človeštvo lahko gledalo z zaupanjem v bodočnost. Narodi Jugoslavije bodo po svojih možnostih vsekakor prispevali k takemu razvoju stvari.

OB ROBU dogodkov

Vietnamska burka

V Parizu je nedavno vietnamski cesar Bao Dai, ki je precej let živel prav razkošno v francoskih letoviščih, odstavil predsednika južnovietnamske vlade Din Dijema, ta mu pa sedaj odgovarja z referendumom za cesarjevo odstavitev. Vietnamsko glasovanje menda na vsem svetu zaradi svoje zmede in svojih motivov ne bo moglo najti primera.

To potrjuje že sama volilna procedura. Zaradi velike množice nepismenih volivcev sta na volilnih listih sliki Bao Daja in Din Dijema, a pod sliko Din Dijema je napis Priznam Din Dijema kot šefa države. Volivci morajo na volitvi povedati tudi številko svoje volilne legitimacije in klor te številke ne ve, izgubi volilno pravico, če ne odda glasovalnice z Din Dijemovo sliko.

Ta čudni referendum ni boj med Bao Dajem in Din Dijemom, temveč boj sedanjega južnovietnamskega oblastnika Din Dijema proti sklepom zenevske konference, ki je zahtevala svobodno volitve pod mednarodno kontrolo za združitve obeh delov Vietnama. V Zenevi je bilo zlasti poudarjeno, da demarkacijska črta v Vietnamu v nobenem primeru ne more pomeniti politične ali teritorialne meje ter da se morajo odgovorne oblasti obeh delov Vietnama posvetovati o svobodnih volitvah in o združitvi Vietnama.

Din Dijem je že od vsega začetka nasprotnik teh sklepov in s sedanjim svojim referendumom hoče ovrči sklepe zenevske konference ter proglasiti Južni Vietnam za samostojno državo. Vietnamski od cesarske lutke Bao Daja sicer ne more pričakovati nekega dobrega, po sedanjem referendumu sodeč, pa je Din Dijem za Vietnam še večje zlo, ker hoče prepričati vse, kar je Vietnamu zajamčila zenevska konferenca. -tg.

Prve napovedi

V času, ko predsednik ZDA Eisenhower leži v bolnišnici v Denverju, se je začela neuradna volilna kampanja za predsedniške volitve, ki bodo prihodnje jesen. Obe glavni stranki že izbirata imena, komentatorji najrazličnejših listov so začeli ugibati kdo in kako se bo potegoval za najvišji politični položaj v ZDA, skratka, začela se je mrzlična dejavnost političnih strank, dejavnost, ki bo iz meseca v mesec bolj intenzivnejša in zagrižena.

Skoraj gotovo je, da predsednik Eisenhower ne bo več kandidiral. To bo na volitvah hudo prizadelo republikance, saj je znano dejstvo, da je Eisenhower potegnil volivce na svojo stran s svojo osebnim priljubljenostjo. V najkrajšem času bo moral dati izjavo — pravijo komentatorji — da ne bo kandidiral, da bi imela stranka čas zgraditi do prihodnjega poletja novo osebnost. Kot glavne kandidate za predsedniško mesto navajajo podpredsednika Nixona, voditelja desnega krila stranke Knowlanda in predsednika vrhovnega sodišča Earl Warrena. Nixon ima prav sedaj, ko je predsednik bolan, lepo priložnost, in po zadnjih poročilih iz Washingtona jo tudi skuša izrabiti. Senator Knowland se molči, prav tako Warren. Toda v najbližji bodočnosti bodo morali preči svoje klobuče v arena.

Tudi demokrati se še niso odločili. Najrenejša kandidata sta vsekakor Adlai Stevenson in Averell Harriman, guvernir države New York. Komentatorji pa poudarjajo, da podpira Stevensona senator Lehman, eden iz demokratske stare garde, in da bo že to morda naglo tehniko na njegovo stran. Poleg teh dveh pa je še outsider: Estes Kefauver, ki mu mnogi pripisujejo precejšnje upanje na uspeh.

Od marca do junija bodo v večini ameriških držav preliminarno volitve, kandidature pa bodo morale biti postavljene vsaj tri mesece prej. Se preden bodo postavljene kandidature, pa se bodo morali razni odbori in vplivni ljudje obeh strank pogovoriti o imenih, taktiki in navsezadnje tudi o finančni plati kampanje. Toda uradno se bo kampanja začela šele, ko bo Eisenhower uradno izjavil, da ne namerava več kandidirati, ali pa, seveda, da bo. V tem primeru republikanci sereda ne bi iskali novih kandidatov; če pa ne bo kandidiral, tedaj je uprašanje, ali je leto dni republikancem zadosti za zgraditev novega kandidata. ki bi se lahko uspešno postavil po robu ljudem Harrimanovega, celo pa Stevensonovega kona. A. Furlan

STALIŠČA OBEH VLAD IN MNENJE TISKA

Po referendumu

Pariz: odgovor prebivalstva ni v skladu s koristmi Evrope — Bonn: svobodno izraženo voljo je treba spoštovati — Po sodbi pariškega tiska gre predvsem za udarec Franciji, bonski pa, da je zdaj jasno, kam spada Posarje — Zaskrbljenost v Londonu

Pariz, 24. okt. (AFP). Francosko ministrstvo za zunanje zadeve je objavilo sporočilo, v katerem pravi, da sta se francoska vlada in vlada Federativne republike Nemčije odločili nasloniti se na glasovanje prebivalcev Posarja glede evropskega režimja tega področja. Včerajšnji referendum pa ni dal ugodnega odgovora, »ki je bil videti v skladu s koristmi Evrope«. V sporočilu dodaja, da francoska vlada »sprejema na znanje sklep večine sarskega prebivalstva« in da je mogoče »tako nastali položaj presojati samo v okviru sedanjih ustanov in stroja«. Na koncu je rečeno, da bo ostala Francija »zvesta svemu idealu evropskega sodelovanja« in je navzlic težavam »odločena skrbeti za njegovo napredovanje«.

Iz Bonna poročajo, da poudarjajo vladni krogi v Bonnu v deklaraciji, izdani tik po objavi rezultatov sarskega referenduma, da mora biti »svobodna odločitev naroda Posarja, izražena pod nadzorstvom evropske unije in v skladu s demokratičnimi načeli« spoštovana »ne glede na težave, ki bi utegnile nastati s tem v zvezi«. V tem prvem odzivu Bonna na rezultate v Posarju opozarjajo, da je zahodnonemški parlament z večino odobril sarski statut in da vlada sama »nikoli ni dopuščala dvoma glede svojega stališča do tega statuta«. Kakor je dalje navedeno v tej deklaraciji, gre sedaj za to, da se predvsem mirno in preudarno prouči položaj in prepriči, da bi trpeli francosko-nemški odnosi in skupni evropski cilji, po katerih stremita obe vladi. Vladni krogi so prepričani, je rečeno na koncu deklaracije, da svobodne volitve sarskega prebivalstva, na katere je treba gledati predvsem s stališča notranje politike, niso naperjene proti francosko-nemskemu sodelovanju, kakor tudi ne proti prizadevanjem za združitve Evrope.

Po današnji izredni seji vlade izražajo v bonnskih vladnih krogih prepričanje, da bo treba, ne glede na težave, ki jih je povzročila odklonitev sarskega statuta, v prihodnje upoštevati svobodno voljo sarskega prebivalstva. Po mnenju vlade bi morale vse prizadete strani mirno proučiti novi položaj, da bi našle tako rešitev, ki ne bi bila v škodo francosko-zahodnonemškega sodelovanja in »skupnih evropskih ciljev« obeh vlad. Podkancler Blücher, pod čigar predsedstvom je bila seja, je izrazil prepričanje, da bo izid referenduma koristil razvoju zvez med Francijo in Zahodno Nemčijo ter ugotovitvi Zahoda. Ko je pozval prebivalstvo Posarja, naj ostane mirno, je Blücher izjavil, da »sedaj vsakdo ve, na kateri strani je sarsko prebivalstvo. Upamo, da bodo demokratične pravice naroda spoštovane, prav tako kot je sarsko prebivalstvo pripravljeno v primerem obsegu z ustreznimi sklepi zadovoljiti francoskim gospodarskim koristim v tej pokrajini«.

Vsi pariški časopisi opozarjajo v zvezi z objavo dokončnih rezultatov referenduma na način, kako so Nemčiji naklonjene stranke vodile kampanjo. »Figaro« in »Franc Tireur« menita, da je bila zavrnitev evropske obrambne skupnosti glavni razlog, ga je odklonil evropski statut Posarja. »Figaro« poudarja, da je glasovanje v Posarju »plat zvona« in slabo znamenje. »Express« sodi, da na zmago Nemčiji naklonjenih nacionalistov ni mogoče gledati drugače kot na udarec Franciji. »saj je bila vsa gonja naperjena proti Franciji«.

Britansko stališče se ni spremenilo

London, 24. okt. (AFP) Zastopnik Foreign Office je izjavil danes, da Velika Britanija sedaj nima namena skleniti varnostni pakt z Izraelom. Britanska politika se od izjave, ki jo je dal aprila letos o tem v Spodnjem domu predsednik Eden, ni prav nič spremenila. Po drugi strani je bila izjava predsednika izraelske vlade Moše Sareta, ki je izrazil obžalovanje spričo češkoslovaških dobav orožja Egiptu in britanskih dobav orožja Iraku, sprejeta precej hladno.

V Argentini bodo varčevali

New York, 24. okt. (Reuter) V televizijskem intervjuju, ki so ga sinoči oddajali v New Yorku, je predsednik Argentine general Lonardi izjavil, da bo morala Argentina varčevati, če naj preživi sedanji kritični gospodarski položaj. Lonardi je izrazil prepričanje, da bo država vendarle prebrodila krizo »spričo svoje življenjske moči in naravnih bogastev«. Pripomnil je, da so populonoma neresniška poročila, da bi argentinska vojaška junta od njegove hotela prevzeti oblast. Med vojsko in mornarico je po njegovi trditvi velika vzajemnost. Nekateri generali in admirali so zapri v glavnem iz varnostnih razlogov, bodo jih pa pozneje izpustili, tako kot vse druge državljane.

naša rešitev v skladu z izidom referenduma. Sarskemu prebivalstvu je treba omogočiti, da bo odprlo meje proti Nemčiji. Zamisel o evropski enotnosti lahko zmaga samo, če se bo rešila ovire, ki jo predstavlja poskus Francije, da bi odtrgala Posarje v imenu evropskega gesla.

Londonski časopisi spričo izdano referendumu ne skrivajo resne zaskrbljenosti. »Daily Express« piše med drugim: »Nacionalisti v Posarju menijo, da so sposobni ustvariti dovolj razburjenja, da bi prisilili konclerja Adenauerja k izjavi, da se da sarsko vprašanje rešiti samo s priključitvijo tega področja Zahodni Nemčiji.« »Daily Sketch« izraža mnenje, da so začele volilne taktike nacističnega žanra zelo prepričljivo dobiti bitko za Posarje.

»Aurore« meni, da je kriv dejstva, da je v Posarju prevladal glas nemškega nacionalizma, sklep Mendes-Francea o izvedbi tega referenduma v nasprotju s konvencijami. Po mnenju časopisa »Parisien Libère« se je referendum izkazal kot velika psihološka napaka. Carinska zveza ostaja še vedno kategorični imperativ za Francijo. Udarec, ki ga je včeraj dobila Francija, je zadel tudi vse, ki žele zgraditi novo Evropo. »Libération« piše, da se poraz »Male Evrope« ne bi smel spremeniti v zmago kanclerja Adenauerja. »Humanité« pa meni, da se je referendum končal tako zato, ker »so zanemarjali prave težnje posarskega prebivalstva«.

Zahodnonemški časopisi vsi izražajo zadovoljstvo spričo odklonitve evropskega statuta Posarja. Nekateri so se omejili samo na dejstvo, da sporazum o evropeizaciji tega področja ni našel opore pri prebivalstvu, drugi pa razlagajo tak izid referenduma kot zmago Nemčiji naklonjenih gibanj ter izraz želje prebivalstva, da bi se Posarje priključilo Zahodni Nemčiji. »Kölnische Rundschau«, ki je blizu Adenauerju, pa izraža mnenje, da izid referenduma ni toliko dokaz nerazpoloženja volivcev do evropeizacije kot do režima predsednika sarske vlade Hoffmana in da ni naperjen proti Franciji, pač pa je nasprotno dal podlago za sodelovanje med Francijo in Zahodno Nemčijo. Vladi naklonjeni list »Die Welt« izraža mnenje, da pomeni odklonilo stališče sarskega prebivalstva do evropskega statuta nedvomno opredelitev za Nemčijo. Čeprav plebisit še ne pomeni vrnitve Posarja Zahodni Nemčiji, je vendarle odstranil še zadnji dvom v to, da je Posarje del Nemčije in hoče to tudi ostati. Upamo, da se bo na bližnjih razgovorih

London, 24. okt. (Po telefonu) V britanskem političnem podnebu doživlja takimenovani »zenevski duh« nekoliko čudno usodo. Na eni strani lahko rečemo, do so vsi tako nežni z njim in da ga z odprtimi rokami sprejemajo in ga kot nedonosniška mednarodnega zaupanja hrabro in strastno branijo pred vsemi mogočimi napadi pesimizma in nezaupljivosti. Ali ni prav prejšnji teden svetovno plapolala rdeča zastava s srom in klavdom nad portsvočnim pristaniščem, mladi mornarji rdeče flote pa so se prvič po Oktobrski revoluciji objemali s svojimi kolegi iz »kraljevske mornarice«. Ali niso predsednik Moskvskega sovjeta sprejeli v Londonu z vsemi častmi in dostojanstvom?

Ohrabreni zaradi takšnih dogodkov bi optimisti tukaj lahko prišli do sklepa, da postaja Britanija pobornica tolerance in boljšega razumevanja na svetu, ki je sedaj po dolgih letih začel zgubljati svoj ledeni oklep. Toda takoj je treba povedati, da so mnogokrat zmedeni, saj ističasno isti politični orkester igra tudi popolnoma drugačne melodije, tako da človek ne more več razbrati, kakšno glasbo v resnici poslušša.

Morda so prav ta nasprotja, ki jih je videti na površini, razlog, da mnogi le težko zasledijo

Novi kronski svet v Maroku, se je doslej sestaj dvakrat. Na prvem sestanku so se pogovorili z Ben Sijmanom, ki naj bi sestavil novo maroško vlado, na drugem pa so si določili pooblastila. Na sliki: Prvi sestanek kronskega sveta. Sestanku je prisostvoval tudi generalni rezident general de la Tour. Njemu naproti sedijo od leve na desno: Si Bekkai, Si Sbihi, veliki vezir Si El Mokri in Si Tahar Ouassou

DOPIS IZ LONDONA

London pred Ženevo

Največ uspeha pričakujejo pri razširitvi odnosov med Vzhodom in Zahodom

Od stalnega dopisnika »Politike« in »Slovenskega poročevalca«

London, 24. okt. (Po telefonu) V britanskem političnem podnebu doživlja takimenovani »zenevski duh« nekoliko čudno usodo. Na eni strani lahko rečemo, do so vsi tako nežni z njim in da ga z odprtimi rokami sprejemajo in ga kot nedonosniška mednarodnega zaupanja hrabro in strastno branijo pred vsemi mogočimi napadi pesimizma in nezaupljivosti. Ali ni prav prejšnji teden svetovno plapolala rdeča zastava s srom in klavdom nad portsvočnim pristaniščem, mladi mornarji rdeče flote pa so se prvič po Oktobrski revoluciji objemali s svojimi kolegi iz »kraljevske mornarice«. Ali niso predsednik Moskvskega sovjeta sprejeli v Londonu z vsemi častmi in dostojanstvom?

Ohrabreni zaradi takšnih dogodkov bi optimisti tukaj lahko prišli do sklepa, da postaja Britanija pobornica tolerance in boljšega razumevanja na svetu, ki je sedaj po dolgih letih začel zgubljati svoj ledeni oklep. Toda takoj je treba povedati, da so mnogokrat zmedeni, saj ističasno isti politični orkester igra tudi popolnoma drugačne melodije, tako da človek ne more več razbrati, kakšno glasbo v resnici poslušša.

Morda so prav ta nasprotja, ki jih je videti na površini, razlog, da mnogi le težko zasledijo prava pogajanja, ker temeljijo na pričakovanju, da bi morali Rusi dati nove koncesije v Evropi. Toda previdnost spremlja tudi ta pesimizem, ker so prišli do zaključka, da se iz Zeneve ne bo nihče mogel vrniti s praznimi rokami v svet, ki od politike pričakuje česa več.

Britanska diplomacija pa očitno ne pričakuje, s svojih pozicij pa niti ne more doumeti, da bi ministri lahko kaj dosegli, saj so njene koncepcije ostale v starih okvirih — da Zahod ne more in ne sme ničesar žrtvovati od tistega, kar že ima. Ostala pa je še ena tolažba, ki jo omejuje celo največji pesimizem: če že ostane Nemčija in razorožen žitev na mrtvi točki, potem je možno iti naprej vsaj tam, kjer je najmanj ovir, to pa je na zadnji točki direktiv zunanjsim ministrom, naj proučijo možnost za »razširitev kontaktov med Vzhodom in Zahodom«.

Zato morda tudi govorijo o tem, da bi opeml ansambli iz Moskve lahko gostovali v Londonu in New Yorku, ameriški in britanski umetniki pa v Sovjetski zvezi. Kaže, da bi morali tolažbo iskati v tem, da bi igralci, glasbeniki, in turisti reševali čast politikom, ki trmasto vztrajajo na starih položajih.

»PRIZNAJTE IN TRGUJTE!«

Peking, 24. okt. Kakor poroča radijska postaja Peking, bi morali demantii

Bagdad, 24. okt. (AFP) Iraška vlada je demantirala včerajšnje informacije radija Kairo in Damask, da so iraške oblasti dovolile uvoznikom sprejemati izraelsko blago, če bodo na njem odstranjene oznabe o izvoru blaga. V uradnem sporočilu je rečeno, da je iraška vlada med zadnjim zasedanjem sveta Arabske lige vztrajala pri tem, da je treba izraelsko blago uničiti, brž ko bi prispelo v Irak.

PEKING, 24. okt. V današnji Oking poročila radijska postaja Peking pozdravila vojaško zvezo med Egiptom in Sirijo kot prispevek k varnosti Srednjega vzhoda.

Italija in Kitajska navezati diplomatske snike, če naj razširita trgovinske zveze med seboj. Kitajska pozdravlja željo, ki jo je izrazila italijanska vlada glede razvoja trgovine s Kitajsko, meni pa, da je »očito, da bi se moglo gospodarske in kulturne zveze med državama še naprej širiti samo, če bosta prej navezali diplomatske zveze«. Radijska postaja navaja, da je kitajski zastopnik Vang Pin Nan tako stališče razložil v razgovorih, ki jih je imel v Zenevi s italijanskim zastopnikom Ferrerom. Kitajska je sporočila, da je takoj pripravljena začeti razgovore z Italijo o razširitvi trgovine, s pogojem, da bodo istočasno govorili tudi o diplomatskih zvezah.

K sreči ji je Marianne, ki je bila na to pripravljena, v zadnjem hipu pomagala. Toda — kako dolgo bo morala sedaj ostati v skripih?

GOSPODARSKI IN POLITIČNI PROBLEM SVOJE VRSTE

Preveč vina

V Franciji bodo od 1. novembra dalje dobivali od države ravnostni ljudje brezplačno na teden po liter vina, več vina pa bodo dobivali tudi vojaki. Baje se bo dnevni vinski obrok francoskega vojaka zvišal od pol litra na en liter. To je vlada sklenila, da bi vsaj malo potolažila razburjene vinogradnike južne Francije, ki svoja vina ne morejo prodati in se že nekaj let po predstavnih svojih organizacijah pogajajo z vlado o določitvi primernih cen za odkup vina, da vinogradniki ne bi bili prikrajšani ter da industrija alkoholnih pijač na njihovo račun ne bi preveč zaslužila.

V vinogradnih francoskih krajih so že nekaj let, zlasti v času trgate, dramatični dogodki. Vinogradniki zabarikadirajo in zastražijo svoje vasi, da tako preprečijo prihod vinskih trgovcev in zastopnikov raznih tovarn za izdelovanje alkoholnih pijač. V vaseh ni takrat dovoljena nobena prodaja vina, dogodilo pa se je že v marsikateri vasi, da so odločni stražarji dovolili tujcem, da so prihajali v vas ter se tam napili vina, kolikor so hoteli, niso pa smeli odnesti iz vasi niti ene steklenice vina.

Letos je obilje vina v Franciji še večje, kot je bilo v prejšnjih letih. Vlada bo od letošnjega pridełka odkupila 3 milijone hektolitrov vina, težko pa je reči, kako bodo vinogradniki južne Francije spravili v denar še 17 in pol milijona hektolitrov vina. Državno odkupovanje vina pa je tudi zelo kočljiva zadeva, kajti še vedno je v državnih kleteh 107 milijonov hl vina od odkupov v prejšnjih letih. Velike količine vina, ki ga država odkupi od vinogradnikov, prevzame si za tako preprečijo prihod vinskih trgovcev in zastopnikov raznih tovarn za izdelovanje

velike dobičke industriji za alkoholne pijače. Za rešitev tega gospodarskega problema je prejšnja francoska vlada napovedala boj proti prevelikemu uživanju alkohola, nameravala je reducirati tudi vinograd in njen predsednik Mendès-France je uvedel veliko propagando za povečanje konsumna mleka. Pričakovali so celo, da bodo volnikom namesto vina dajali mleko. Vsi taki že začeti in napovedani ukrepi so povzročili veliko razburjenost ne samo med vinogradniki, temveč tudi v vsej francoski javnosti in tako je obilje vina tudi mnogo pripomoglo k padcu prejšnje francoske vlade. Tudi v Franciji, ki tako rekoč plava v vinu, so precej močne organizacije za boj proti alkoholizmu, ki poudarjajo, da je alkohol francoski sovražnik številka 1. Nasprotniki alkohola navajajo, da je med 100.000 odraslimi francoskim prebivalci 2850 notoričnih pijancev, medtem ko jih je v Italiji, kjer je tudi dosti vina, samo 50. Po tem opozarjajo, da je v Parizu na 87 prebivalcev že ena točilnica vina, medtem ko je za 75.000 prebivalcev samo po eno

Sedanja vlada, ki noče tvegati novih sporov z vinogradniki, pa skuša konsum alkoholnih pijač omejiti na ta način, da je omejila dobave pese tovarnam za izdelovanje spirita in drugih alkoholnih pijač. Te dobave so bile že lani reducirane na 1 in pol milijona ton, pri letošnjem prideлку pa bodo še bolj in bodo peso namesto tovarnam za izdelovanje alkoholnih pijač prepustili sladkorinim tovarnam. S temi dodelitvami pa bo nastala nova težava, ker se bo proizvodnja sladkorinih tovarn tako dvignila, da bo sladkorja preveč ne samo na domačem trgu, temveč tudi za izvoz, ki je v zadnjem času močno omejen, ker je cena francoskega sladkorja ne samo dosegla, temveč tudi pressegla svetovno tržno ceno sladkorja.

